

Bài giảng 13

Giới thiệu báo cáo tài chính và phân tích tài chính doanh nghiệp

Đỗ Thiên Anh Tuấn

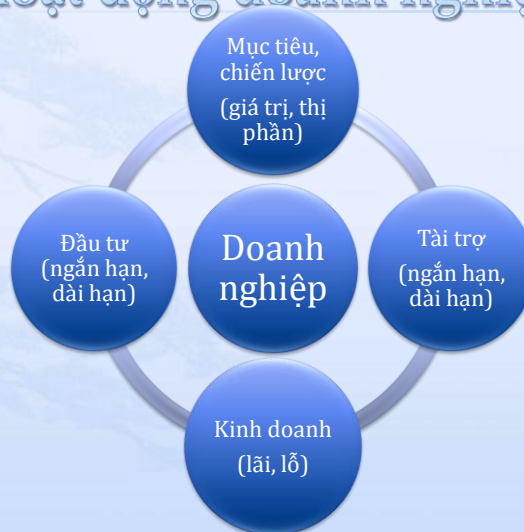
Nội dung

- Mục tiêu và hoạt động của doanh nghiệp
- Các quyết định tài chính chủ yếu trong doanh nghiệp
- Tổ chức hệ thống thông tin kế toán và tài chính doanh nghiệp
- Hệ thống báo cáo tài chính của doanh nghiệp

Doanh nghiệp và mục tiêu của doanh nghiệp

- Doanh nghiệp là gì?
 - * Thực thể pháp lý (không nhất thiết là một pháp nhân)
 - * Thực hiện các hoạt động kinh doanh
- Các loại hình doanh nghiệp (theo Luật doanh nghiệp 2005)
 - * Doanh nghiệp tư nhân
 - * Công ty hợp danh
 - * Công ty trách nhiệm hữu hạn (một thành viên, đa thành viên)
 - * **Công ty cổ phần => đối tượng phân tích tài chính**
- Mục tiêu của doanh nghiệp là gì?
 - * Tối đa hoá lợi nhuận?
 - * Tối đa hoá giá trị doanh nghiệp/tài sản?
 - * Khác biệt hoá sản phẩm, chiếm lĩnh thị phần?
 - * Khuyến khích thương hiệu?
 - * Công ích hoặc phúc lợi?
- Mục tiêu của cổ đông là gì?
 - * Tối đa hoá lợi nhuận?
 - * Tối đa hoá giá trị doanh nghiệp?
 - * Cổ tức?

Gắn kết mục tiêu, chiến lược và hoạt động doanh nghiệp

Các hoạt động chủ yếu trong doanh nghiệp

Hoạt động kinh doanh (operating activities)

- Mua hàng hoá, nguyên vật liệu, thuê mướn lao động
- Tổ chức sản xuất
- Bán hàng, tiêu thụ sản phẩm
- Quản lý chung (hoạt động đào tạo, nghiên cứu và phát triển, quảng cáo, tiếp thị)

Hoạt động đầu tư (investment activities)

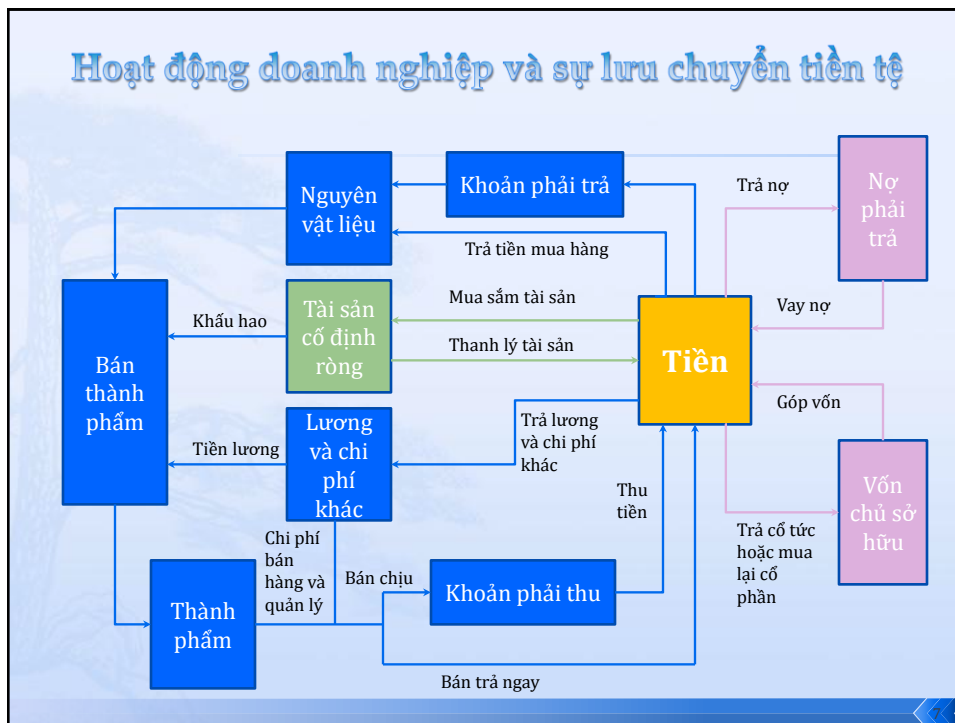
- Đầu tư tài sản cố định (đất đai, nhà xưởng, thiết bị; bằng phát minh, sáng chế...)
- Góp vốn, liên doanh
- Đầu tư tài chính (mua cổ phiếu, trái phiếu...)

Hoạt động tài trợ (financing activities)

- Vay vốn ngân hàng, phát hành trái phiếu
- Phát hành/mua lại cổ phần
- Chi trả nợ, cổ tức...

Hoạt động doanh nghiệp theo phạm vi

Làm sao để đo lường và đánh giá hoạt động của doanh nghiệp?

Vai trò của kế toán doanh nghiệp?

- **Cơ sở:** dựa trên các chuẩn mực và chế độ kế toán
- **Nhiệm vụ:** thu thập, ghi chép, xử lý, tính toán, phản ánh các thông tin về tình hình luân chuyển và sử dụng tài sản, vật tư, tiền vốn; quá trình và kết quả hoạt động sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp.
- **Kết quả:** hệ thống báo cáo tài chính

Vai trò của quản trị tài chính doanh nghiệp?

- **Cơ sở:** dựa trên hệ thống báo cáo tài chính
- **Nhiệm vụ:** phân tích, đánh giá, dự báo và đưa ra các quyết định tài chính
- **Kết quả:** giá trị doanh nghiệp?

Giám đốc tài chính sv. kế toán trưởng

Giám đốc tài chính

- Hoạch định chiến lược tài chính
- Xây dựng chiến lược thuế
- Quản trị rủi ro tài chính
- Thiết lập cơ cấu vốn tối ưu
- Đàm phán sáp nhập, mua lại
- Duy trì quan hệ với ngân hàng, nhà tài trợ
- Quản lý chào bán cổ phần
- Thiết lập quan hệ với nhà đầu tư, đối tác
- Quản trị tồn quỹ

Kế toán trưởng

- Tổ chức hệ thống kế toán
- Duy trì chính sách và thủ tục kế toán
- Duy trì hệ thống tài khoản kế toán
- Lập bảng lương
- Quản lý hoá đơn, chứng từ, sổ sách kế toán
- Tính giá thành sản phẩm
- Quản lý công nợ
- Cân đối số liệu ngân hàng
- Quản lý tồn kho

Các quyết định tài chính chủ yếu

Quyết định đầu tư

- *Ngắn hạn*: dự trữ tiền mặt, chứng khoán ngắn hạn, khoản phải thu, hàng tồn kho...
- *Dài hạn*: mua sắm/thanh lý tài sản cố định, góp vốn, chứng khoán dài hạn...

Quyết định nguồn tài trợ

- *Ngắn hạn*: ngân hàng, nhà cung cấp, người lao động, chính phủ
- *Dài hạn*: trái chủ, ngân hàng, cổ đông

Quyết định phân phối lợi nhuận

- *Trả cổ tức*: tiền mặt, cổ phiếu, hàng hoá
- *Giữ lại lợi nhuận*

Các quyết định này có ảnh hưởng đến giá trị doanh nghiệp?

Những nguyên tắc kế toán cơ bản

Nguyên tắc thực tế khách quan • Phản ánh khách quan, trung thực, có bằng chứng và có thể kiểm tra

Nguyên tắc giá phí • Đánh giá tài sản, công nợ, vốn, chi phí phải dựa trên cơ sở giá phí

Nguyên tắc ghi nhận doanh thu • Hàng hoá, dịch vụ đã chuyển giao quyền sở hữu hay đã được thực hiện

Nguyên tắc phù hợp • Chi phí phù hợp với doanh thu ở kỳ doanh thu được ghi nhận

Nguyên tắc nhất quán • Khái niệm, nguyên tắc, chuẩn mực, phương pháp kế toán phải nhất quán

Nguyên tắc công khai • Thông tin và báo cáo kế toán cần công khai cho người sử dụng

Nguyên tắc trọng yếu • Chú trọng khoản mục quyết định nội dung của sự việc và hiện tượng

Nguyên tắc thận trọng • Kế toán bảo đảm chắc chắn, thận trọng, ít ảnh hưởng đến quyền lợi các bên

Hệ thống báo cáo tài chính

- Các loại báo cáo tài chính
- Vai trò và ý nghĩa của báo cáo tài chính
- Nhận dạng và hiểu các quan hệ tài chính cơ bản trên các báo cáo tài chính
- Các chuẩn mực kế toán và báo cáo tài chính (VAS, IAS/IFRS)
- Phân tích báo cáo tài chính

Các loại báo cáo tài chính

- Bảng cân đối kế toán (bảng tổng kết tài sản)
- Báo cáo kết quả hoạt động kinh doanh (báo cáo thu nhập)
- Báo cáo lưu chuyển tiền tệ (báo cáo ngân lưu)
- Thuyết minh báo cáo tài chính
- *Báo cáo thay đổi vốn chủ sở hữu*
- *Báo cáo kiểm toán về báo cáo tài chính*

Vai trò và ý nghĩa của báo cáo tài chính

- Vai trò:
 - * Cung cấp thông tin tình hình tài chính
 - * Phản ánh kết quả hoạt động tài chính
 - * Các luồng lưu chuyển tiền tệ
- Ý nghĩa:
 - * Ai sử dụng báo cáo tài chính?
 - * Sử dụng để làm gì?

Các quy tắc kế toán

- Kế toán kép (dual – aspect)
 - * Mỗi giao dịch luôn có hai tác động lên chủ thể (Nợ/Có)
 - * Các giao dịch ngoại bảng (ghi đơn)
- Sử dụng đơn vị tiền tệ (money-measurement)
 - * Đo lường các khoản mục bằng tiền
 - * Đơn vị tiền tệ thống nhất
- Thực thể (entity)
 - * Tài chính doanh nghiệp sv. tài chính của người chủ
 - * Hoạt động liên tục (giá trị đang hoạt động sv. giá trị thanh lý)

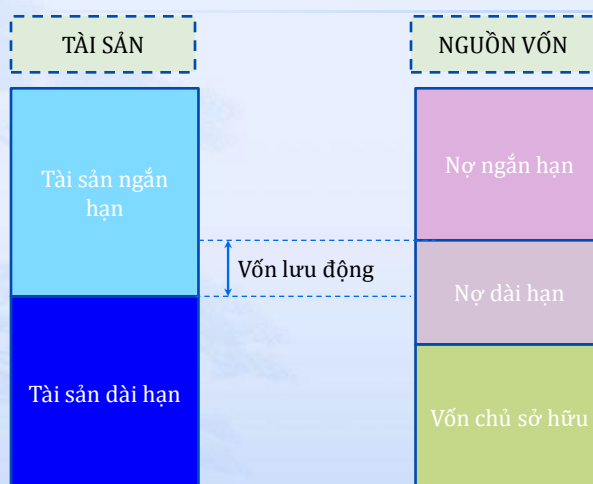
Bảng cân đối kế toán

Tài sản	31/12/ 20X0	31/12/ 20X1	Nguồn vốn	31/12/ 20X0	31/12/ 20X1
Tài sản ngắn hạn - Tiền mặt - Chứng khoán ngắn hạn - Khoản phải thu - Hàng tồn kho			Nợ phải trả - Nợ ngắn hạn - Vay ngắn hạn - Khoản phải trả - Nợ dài hạn - Vay dài hạn - Trái phiếu		
Tài sản dài hạn - Tài sản cố định - Chứng khoán dài hạn - Góp vốn, liên doanh			Vốn chủ sở hữu - Vốn góp - Thặng dư vốn - Lợi nhuận giữ lại		

HOẠT ĐỘNG ĐẦU TƯ

HOẠT ĐỘNG TÀI TRỢ

Bảng cân đối kế toán

Bảng cân đối kế toán

- Báo cáo tài chính tổng hợp
- Phản ánh hiện trạng tài sản và cơ cấu vốn
- Tại một thời điểm nhất định

TỔNG TÀI SẢN

=

NỢ PHẢI TRẢ

+

VỐN CHỦ SỞ HỮU

Báo cáo kết quả hoạt động kinh doanh

Chỉ tiêu	20X0	20X1
Doanh thu		
Giá vốn hàng bán		
Lợi nhuận gộp		
Chi phí bán hàng và quản lý doanh nghiệp		
Lợi nhuận trước thuế và lãi vay (EBIT)		
Chi phí lãi vay		
Lợi nhuận trước thuế		
Thuế thu nhập doanh nghiệp		
Lợi nhuận ròng		
Chia cổ tức		
Lợi nhuận giữ lại		

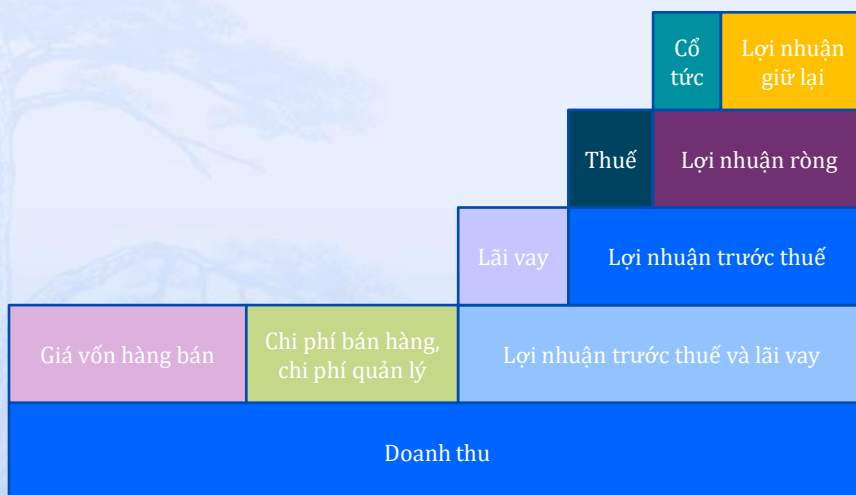
HOẠT ĐỘNG KINH DOANH

Báo cáo kết quả hoạt động kinh doanh

- Báo cáo tài chính tổng hợp
- Phản ánh quá trình và kết quả hoạt động kinh doanh
- Trong một thời kỳ nhất định

$$\text{LỢI NHUẬN} = \text{DOANH THU} - \text{CHI PHÍ}$$

Phân phối kết quả kinh doanh

Báo cáo lưu chuyển tiền tệ

Chỉ tiêu	20X0	20X1
Lưu chuyển tiền từ hoạt động kinh doanh - Tiền thu từ bán hàng và cung cấp dịch vụ - Tiền chi trả mua hàng, người lao động, lãi vay, nộp thuế...		
Lưu chuyển tiền từ hoạt động đầu tư - Tiền chi mua sắm, xây dựng tài sản cố định - Tiền thu từ thanh lý, nhượng bán tài sản cố định...		
Lưu chuyển tiền từ hoạt động tài chính - Tiền thu từ phát hành cổ phiếu, nhận vốn góp - Tiền chi trả vốn góp, mua lại cổ phần		
Lưu chuyển tiền thuần trong kỳ		
Tiền và tương đương tiền đầu kỳ		
Tiền và tương đương tiền cuối kỳ		

Báo cáo lưu chuyển tiền tệ

- Báo cáo tài chính tổng hợp
- Phản ánh tình hình lưu chuyển tiền tệ từ các hoạt động
- Trong một thời kỳ nhất định

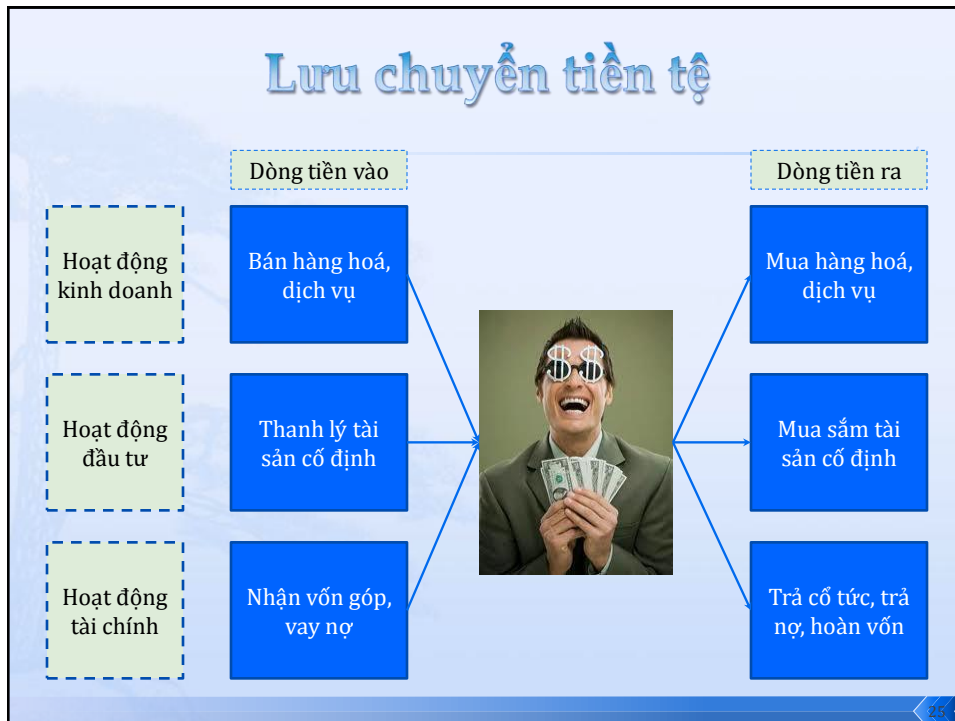
DÒNG TIỀN RÒNG

=

DÒNG TIỀN VÀO

-

DÒNG TIỀN RA

Thuyết minh báo cáo tài chính

- Đặc điểm hoạt động của doanh nghiệp
- Kỳ kế toán, đơn vị tiền tệ sử dụng trong kế toán
- Chuẩn mực và chế độ kế toán áp dụng
- Các chính sách kế toán áp dụng
 - * Nguyên tắc ghi nhận hàng tồn kho
 - * Khấu hao tài sản cố định
 - * Các khoản đầu tư tài chính...
- Chi tiết một số chỉ tiêu trong các báo cáo tài chính
- Giải thích những thông tin khác

Báo cáo kiểm toán về báo cáo tài chính

- Tên và địa chỉ công ty kiểm toán
- Số liệu báo cáo kiểm toán
- Tiêu đề báo cáo kiểm toán
- Người nhận báo cáo kiểm toán
- Mở đầu của báo cáo kiểm toán
 - * Đối tượng của cuộc kiểm toán
 - * Trách nhiệm người đứng đầu đơn vị được kiểm toán, trách nhiệm kiểm toán viên, công ty kiểm toán
- Phạm vi và căn cứ thực hiện cuộc kiểm toán
 - * Những chuẩn mực kế toán áp dụng
 - * Những công việc và thủ tục kiểm toán đã thực hiện
- Ý kiến của kiểm toán viên và công ty kiểm toán
- Địa điểm và thời gian lập báo cáo kiểm toán
- Chữ ký và đóng dấu

Các hạn chế của báo cáo tài chính

- Bảng cân đối kế toán
 - * Giá trị sổ sách sv. giá trị thị trường
 - * Số liệu quá khứ sv. tương lai
 - * Tính thời điểm sv. thời kỳ
- Báo cáo kết quả kinh doanh
 - * Phụ thuộc nguyên tắc và quan điểm kế toán
 - * Kế toán thực tế phát sinh (accrual)
 - * Nguyên tắc phù hợp (matching)
 - * “Lãi giả, lỗ thật” sv. “lãi thật, lỗ giả”
- Báo cáo lưu chuyển tiền tệ
 - * Doanh nghiệp hoạt động có hiệu quả không?
 - * Sức mạnh tài chính của doanh nghiệp là gì?
 - * Có tiền không có lãi sv. có lãi không có tiền

Thảo luận thêm về các chuẩn mực kế toán về báo cáo tài chính

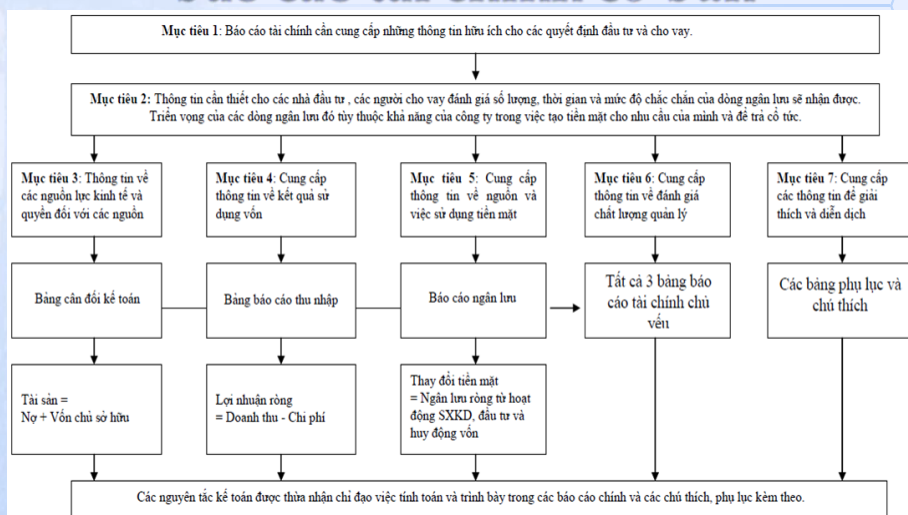
- Chuẩn mực kế toán Việt Nam (VAS)
- Chuẩn mực kế toán quốc tế (IAS)
- Chuẩn mực báo cáo tài chính quốc tế (IFRS)
- Các nguyên tắc kế toán được chấp nhận chung (GAAP)

Thảo luận một số khác biệt giữa VAS với IAS/IFRS

- Các báo cáo tài chính giữa niên độ
- Báo cáo tài chính hợp nhất
- Đo lường và trình bày EPS
- EPS pha loãng
- Chia cổ tức bằng cổ phiếu
- Nhận cổ tức bằng cổ phiếu
- Lợi nhuận từ hoạt động kinh doanh
- Tài sản cố định hữu hình
- Bất động sản đầu tư
- Khoản lỗ giảm giá trị tài sản
- Các quỹ không thuộc vốn chủ sở hữu

29

Tóm tắt tiến trình báo cáo và các báo cáo tài chính cơ bản

Nguồn: Stickney and Weil

30